

Bemærkninger til foranstående forslag.

Traktatens forhistorie.

Bestræbelserne for at hindre spredning af kernevåben går helt tilbage til den første resolution i FN's historie af 24. januar 1946, hvorved FN's atomenergikommission, hvis opgaver nu til dels er overtaget af 18-magtsudvalget i Genève, dannedes med det formål bl. a. at sikre, at atomenergien kun anvendtes til fredelige formål, og at atomvåben fjernedes fra nationale våbenlagre.

Et konkret forslag sigtende på at undersøge mulighederne for indgåelse af en aftale til forhindring af spredning af kernevåben blev første gang fremsat af Irland på 13. FN-samling i 1958. Forslaget nåede ikke til afstemning, men blev genoptaget og vedtaget på den 14. FN-samling.

Også i de følgende år behandlede spørgsmålet i De forenede Nationer og 18-magtskomiteen i Genève. Det var imidlertid først efter den 21. FN-generalforsamling i efteråret 1966, at ikke-spredningsforhandlingerne tog fart. Under denne samling fandt der amerikansk-sovjetiske underhåndshandlinger sted, hvorved der opnåedes enighed om de vigtigste principper i en ikke-spredningsaftale.

Når det ikke tidligere var lykkedes USA og Sovjetunionen at nå til enighed om principperne i en ikke-spredningsaftale, skyldtes dette Øst-Vest uenighed om specielt Tysklands rolle inden for NATO's atombevåbning, og om et Europa på vej mod enhed kunne besidde et selvstændigt atomvåben. Denne forhindring ryddedes imidlertid af vejen gennem det vestlige tilbud om skrinlæggelse af MLF- og ANF-projekterne.

I løbet af foråret og sommeren 1967 gennemførte de to supermagter konsultationer med deres respektive allierede, hvilket førte til, at USA og Sovjetunionen den 24. august kunne fremlægge identiske aftaleudkast for 18-magtsudvalget. De pågældende udkast indeholdt imidlertid ikke nogen bestemmelse om, hvorledes kontrollen med de i aftalen hjemlede forpligtelser skulle udøves. Problemet var her at søge opnået et kompromis mellem Sovjetunionens krav om, at kontrol skulle udøves af Den internationale Atomenergikommission IAEA, og USA's hensyntagen til fællesmarkedslandene, som ønskede en ligestilling mellem IAEA-kontrol og den kontrol, som udøves af EURATOM. Forhandlingerne herom mellem USA og Sovjetunionen førtes videre i efteråret 1967, og det lykkedes de to lande at nå et kompromis i kontrolspørgsmålet, således at en fuldstændig aftaletekst kunne præsenteres for

18-magtsudvalget på dets første møde efter den 22. FN-samling i januar 1968.

Under 18-magtsudvalgets behandling af aftaleudkastet fremsattes fra bl. a. svensk, brasiliansk, nigeriansk og rumænsk side en række ændringsforslag, hvoraf imidlertid kun enkelte blev indarbejdet i det endelige udkast, der af 18-magtsudvalget blev oversendt til FN's generalforsamling.

På den genoptagne 22. FN-samling vedtoges den 12. juni 1968 det af USA og Sovjetunionen samt en række andre lande, herunder Danmark, fremsatte resolutionsudkast til støtte for traktaten i dennes seneste version, hvorefter traktaten blev åbnet for undertegnelse i London, Moskva og Washington den 1. juli 1968.

Spørgsmålet om at yde ikke-atommagterne en garanti mod nuklear afpresning eller kernevåbenangreb til gengæld for disse landes afkald på at erhverve national kontrol over kernevåben er foreløbig blevet løst ved sikkerhedsrådets vedtagelse den 19. juni 1968 af en resolution, der understreger problemets vigtighed, og i tilslutning til hvilken USA, Sovjetunionen og Storbritannien har afgivet enslydende erklæringer, hvori de giver tilsagn om at søge at få sikkerhedsrådet til at yde øjeblikkelig bistand i tilfælde af, at en i traktaten deltagende ikke-atommagt udsættes for kernevåbenaggression eller trussel herom. Resolutionsteksten og ordlyden af de tre enslydende erklæringer aftrykkes i nærværende forslag som bilag til traktatteksten.

Traktatens bestemmelser.

Traktaten består af en præambel og 11 operative artikler.

I præambelen understreges bl. a. nødvendigheden af, at kernevåbenkrig undgås, og det anføres, at spredning af kernevåben i alvorlig grad øger risikoen for en sådan krig. Det fastslås endvidere, at fordelene ved en fredelig udnyttelse af nuklear teknologi skal stå åben for alle deltagere i traktaten, og det præciseres, at deltagerne har krav på at deltage i den størst mulige udveksling af videnskabelige oplysninger om anvendelsen af kerneenergi til fredelige formål. Derudover erklærer parterne, at de har til hensigt snarest at nå frem til en standsning af kernevåbenkapløbet og en kernevåbenedrustning og erindrer om, at deltagerne i prøvestop-traktaten af 1963 har erklæret, at de vil søge at nå frem til en permanent standsning af alle kernevåbenforsøg. Endelig udtrykkes der ønske om at